

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

3. štev.

V Ljubljani, dne 6. februvarja 1897.

VII. leto.

Pred državnozborskimi volitvami.

Bila so pogajanja s katoliško stranko, da bi se vršile letošnje volitve mirno. Ljubljanski voditelji katoliške stranke kazali so v tem oziru nekaj dobre volje, četudi ne moremo reči, da bi bili ves svoj upliv uporabili, da se sprava sklene. Prav lahko rečemo, da ne bi se notranjski kapelani bili upali tako odločno nastopiti proti spravi z narodno stranko, ako bi klerikalni voditelji za to spravo bili porabili le polovico tiste svoje odločnosti, kakor so jo lani za volitev gospoda dr. Šušteršiča.

Zdi se nam, da je gospodom malo manjkalo dobre volje. Da bi se pa jim ne očitalo, da so razdrli spravo, so pa vso stvar prepustili shodu zaupnih mož. Znano je nam celo, da je neki klerikalni voditelj jako pridno pisaril pisma svojim prijateljem in v njih prosil klerikalne privržence, naj vsekako mnogoštevilno pridejo na shod, da preprečijo spravo z narodno stranko.

Vsekako je to znamenito, da je pri klerikalcih nakrat mnenje zaupnih mož tako važno postalo. Ni še minulo jedno leto, ko je klerikalna stranka imela še vse drugačne misli o veljavi mnenja zaupnih mož. Postavila

je bila g. dr. Šušteršiča za kandidata, da si so zaupni možje želeli g. dr. Žitnika. Te stvari pa ne omenjamo, da bi morda hoteli dr. Šušteršiču očitati, da bi on svojih volilcev ne bil tako dobro zastopal kot bi jih bil dr. Žitnik, temveč samo povedati smo hoteli, da so zaupni možje pri klerikalni stranki le tedaj dobri, kedar je treba kaj razdreti, a se voditelji sami ne upajo zato prevzeti nobene odgovornosti pred izvenkranjskim slovenskim svetom.

O dogodkih na shodu katoliških mož ne bomo natančno poročali. Zadosti je, če povemo, da so mladi kapelani pitali nekega gospoda dekana, ki je že nekaj skusil z izdajalcem, ko je zagovarjal spravo mej slovenskimi strankami. Hrup je bil tako velik kakor v kaki kmetški gostilni, ko se kmetški fantje sporeko in iščejo pripravnega orodja, da se začno pretepati. Nekdo, ki je bil na shodu, je rekel, da je bil prizor precej podoben prizoru na katoliškem shodu, ko se je razgovarjalo o „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Za povod odklonitvi so klerikalci porabili to, da je narodna stranka zahtevala notranjski mandat kmetških občin. Ta je imela

LISTEK.

Neiztrinjeni srci.

Spisal J. Primec.

(Konec.)

Štirinajst dni pozneje je imela Šimčeva dekla Katra toliko opravila, da ji je pot curkoma tekla s čela. Po večernici imel je namreč priti Mokrinov Tine, Jeričin ženin. Bil je lep, velik fant, ki je imel kako leto manj ko trideset. Vaščani so ga spoštovali ne samo zaradi njegovega imetja, ampak tudi zavoljo njegovega poštenja. Imel je jedino napako, da se je v družbi kaj rad upijanił.

Šimec je odvedel svojega gosta v zgornjico. Umeje se tudi, da je bila Jerica zraven. Jerica se je bila od onega večera, odkar se je oče Križnarjem sprl, vsa predrugačila. Močno je zbledela in poprej polno lice ji je

upalo. Pravili so, da se je čisto kam zamislila ali zagledala, da niti slišala ni, če jo je kedo ogovoril.

Tako so sedeli trije gostje pri mizi polni različnih jedil. Mej tem, ko sta se Tine in Šimec pogovarjala o vsakovrstnih rečeh, bila je Jerica na Tinetovi strani, tako tiha in mirna, kakor bi je ne bilo. Nje telo je bilo sicer v nju družbi, a nje misli so begale Bog vé kod.

Zdajci umolkne Šimec, ki je bil ravnokar v besedi. Vse je bilo tiho, in vsem se je zazdevalo, kakor bi nekdo ubiral strune. Še predno so se prav razbrali, oglasijo se gosli. Vsi trije se spogledajo. Jerica pritisne krčevito roki na prsi. Glasovi so bili tihi in rahli, kakor da bi se prav ne upali na dan. Neizrečena milina se je zibala v njih. Tako žubori poletne večere krotek potok po zeleni livadi, jednako šepeta lipovo listje, kadar ga poljubljuje večerni tihi veter.

pač pravico. Ta mandat je bil dosedaj vedno v rokah narodne stranke. V dveh postavodajnih dobah je Notranjsko zastopal g. dr. Ferjančič. Ta mož je bil vodja narodnih državnih poslancev na Dunaju in podpredsednik hrvaško-slovenskega kluba. Narodna stranka je imela pravico zahtevati, da se temu njenemu zastopniku varuje dosedanji mandat, kajti ta je zahteval že ozir na veljavo narodne stranke nasproti drugim jugoslovanskim poslarcem. Klerikalci so ga po sili hoteli poriniti v trebanjski volilni okraj, ki je na polovico nemšk, da bi

potem ne mogel tako odločno nastopiti v narodnem oziru, da bi kak klerikalec lažje prevzel vodstvo slovenskih poslancev na Dunaji, ako pride do njih zjedinenja.

Če se osnuje jugoslovanski klub, se vsekako spodobi, da vodstvo Slovencev v njem prevzame kdo od narodne stranke. Ne le, da je dr. Ferjančič že dosedaj bil podpredsednik jugoslovanskemu klubu, temveč tudi misel na to zjedinenje prihaja od narodne stranke. Pozabiti se pa tudi ne sme, da je klerikalna stranka še le zadnji čas odkrila svoje narodno srce.

Pozor, narodni volilci!

Volilni boj utegne biti jako hud, kajti klerikalci bodo porabili vse sile, da zmagajo, kjer jim je le mogoče. Kapelanje bodo gotovo poskrbeli, da bode vsak klerikalec vpisan v volilski imenik, ako ima volilno pravico, in da se izbriše slednji narodnjak, če je njegova volilna pravica dvomljiva. Mi jim tega ne zamerimo, kajti vsakdo stori za svojo stranko, kar more. Dokler se drži zakonov, se njegovemu delovanju ničesar očitati ne more.

Želimo pa, da bi tudi naši somišljeniki jednako vestno storili svojo narodno dolžnost in se pobrigali, da ne bode kateri naših somišljenikov izpuščen, ako ima volilno pravico, in da ne bode kateri nasprotnik vpisan, ako jo nima. Prav lahko se zgodi, da bodu in tam imeniki volilcev malo pristranski sestavljeni, če je vodstvo občine v nasprotnih rokah,

a v peti kuriji so pa tudi zmote mogoče, ker je toliko novih volilcev. Imeniki volilcev morajo biti 8 dni pri županstvu razgrnjeni, kateri rok se razglasi. Povsod bodo razgrnjeni dvojni imeniki: za novo (splošno) in za staro kmetsko ali mestno kurijo. Somišljeniki naj jih pregledajo. Če najdejo kakšno nepravilnost, ki bi bila naši stranki v škodo, naj jih precej reklamujejo. Napravijo naj vlogo na županstvo, katera je koleka prosta. V njej naj zahtevajo, da se imenik volilcev popravi. Gledajo naj zlasti tudi, da v peti kuriji ni kak nasprotnik vpisan, ki ne biva šest mesecev v dotičnem kraju in torej nima volilne pravice. Samo tedaj, če naši somišljeniki storé popolnoma svojo dolžnost, je uspeh narodne stranke pri volitvah mogoč.

Politični pregled.

Državni zbor se je dne 22. januarja zaključil in takoj so se razpisale nove volitve. O bivšem državnem zboru se ne dá reči, da je sam dosti dobrega storil, kar

je storil, je storil bolje po pritisku vlade, kakor iz lastne volje. Njegova glavna dela so volilna preosnova, davčna preosnova, pravosodna preosnova in domovinski zakon.

Glasovi so postajali čim bolj krepkeji, vedno bolj in bolj so kipeli iz goslij, strune so nekako stokale in ječale, kakor drevje, če ga vihar pripogiblje. Glasovi so se zopet polagoma uleknili in vedno mirneje in jednako merno se izlivali iz goslij, jednaki mogočni reki, katera se po obilnem jesenskem dežju iz soteske privali na široko plan, udari čez ozke bregove in svoje valove poganja po cvetočih planjavah.

Kakor bi odrezal, prenehala je godba. Vsi trije Šimec, Tine in Jerica sedeli so v izbi ves čas tako tiho, da se niti jeden glas strun ni preslišal.

Jerica je kmalu na to ostavila izbo in pustila Tineta in očeta sama, ki sta za godbo ne zmeneč kramljala, jeden drugemu napivala in prazne kozarce polnila, dokler ju ni pozna ura opozorila, da je čas iti k počitku.

* * *

Kakih šest tednov je minulo, ko sem se po raznih opravilih v mestu zopet za nekaj časa naselil doma pod očetovo streho. V nedeljo pri obedu sem starišem pripovedoval vsakojake mestne novice.

Ko sem jaz umolknil, povzamejo mati besedo in pravijo: „V naši vasi bomo imeli kmalu imenitno poroko!“

„Kakšno poroko?“ povprašal sem jaz.

„Kaj se delaš neumnega! Morebiti ti ni znano, da Šimčeva Jerina jemlje Tineta?“

„Tedaj bo vendar vzela Tineta?“

„Kaj pa, da ga bode. Saj ga more rada ali nerada. Danes so bili prvi oklici in mislim, da jutri štirinajst dni bode poroka. Mislim, da poznaš Šimca. Kar si on vtepe v glavo, ne odjenja prej, dokler njegova ne velja. Ali Jerica je vendar usmiljenja vredna, ker ima tako trdovratnega očeta. Nobena prisiljena reč ni dobra in

Najboljši je pač izmej teh zakonov še poslednji. Volilno preosnovo so nemški liberalci, Poljaki in konservativci po moči spridili. Davčna reforma je tudi mnogo slabša, nego jo je bil predložil minister Steinbach. Konservativni in nemški liberalni poslanci s koalicijsko vlado vred so le gledali, da se židovski bogatinje preveč ne obdačijo. Razpuščen državni zbor je preživel tri vlade, še le Badenijeva ga je preživela.

Vladna izjava. Namestnik je v češkem deželnem zboru naznanil, da bode vlada skušala narediti mir mej obema narodnostima na podlagi enakopravnosti in enakovrednosti obeh narodnosti. Predložila bode deželnemu zboru pravičnega volilnega reda načrt in pa zakon o upeljavi narodne kurije. Poslednje pa ne bode imele druge pravice, kakor voliti člane v deželni odbor, deželnozborske odseke in upravo deželnih zavodov. Varovala bode pa vlada jednotnost v upravi in postavodaji dežele, torej vlada ne misli privoliti v delitev dežele, kakor Nemci žele. Nemci se jako jeze zaradi te izjave, posebno ker se je raznesla novica, da vlada hoče uvesti češki notranji jezik v deželah češke krone, osnovati češko vseučilišče in tehniko za Moravsko in imenovati posebnega ministra za dežele češke krone.

Nemci in Čehi. Nemški listi se jeze, da je dr. Rieger trdil, da so Čehi v znanosti in umetnosti prekosili nemške deželane. Najlepše pa je to, da se ne upajo reči, da ni res. „Bohemia“ pravi, da se češki Nemci ne smejo zase poštovati, temveč kot del velikega naroda. S tem bi nemški list rad dokazal, da so češki Nemci nekako deležni napredka tudi izven avstrijskih Nemcev. Huje pač ni mogel avstrijskih Nemcev nikdo obsoditi, kot jih je „Bohemia“. Brez soplemenikov iz rajha ne štejejo dosti. Po mnenji vsacega razumnega človeka, se je pa ozirati pač le na češke Nemce, ako gre za razmere na Češkem. Češki Nemci niti kulturno ne dosegajo Čehov, številno tudi ne, torej nimajo pravice zahtevati nobenega prvenstva in morajo biti zadovoljni, če se jim dovoli enakopravnost s Čehi.

Praški Nemci niso zadovoljni, ker izdaje praško mesto proračun in računske zaključke le v češčini. Pra-

vijo, da se ne morejo poučiti o mestnem gospodarstvu. Društvo za varstvo nemštva je zatorej vložilo pritožbo na namestništvo proti takemu postopanju. Seveda, kjer so Nemci v večini, se pa nič ne zmenijo za jezik slovanske manjšine.

Program socijalističnih učiteljev. Mej dunajskimi učitelji je nekaj socijalistov. Ti so priobčili neki program za bodoče državnoborske volitve. V njem zahtevajo, naj država napravi potrebna otroška zabavišča in zavetišča, ljudske, srednje in visoke šole. Delo otrok naj se prepove. Upelje naj se brezplačni pouk v vseh učilnicah. Poskrbi naj se za popolno prehranjenje potrebnih otrok v ljudski šoli in potrebnih zmožnih gojencev na vseh srednjih in visokih šolah. Šola naj se popolnoma loči od države. Najvišjo šolsko zakonodajo naj ima državni zbor, voljen po občni in jednaki volilni pravici. Najvišja šolska oblast naj bi bil državni šolski svet, v katerem bi bili učitelji zastopani po voljenih svojih tovariših. Večino tega sveta naj bi volilo prebivalstvo po občni, jednaki in tajni volilni pravici. Ravno tako bi morali biti sestavljeni deželni, okrožni in krajni šolski sveti kot višja oblastva. Na vsak razred v šoli naj bi se določilo 30 učencev. Jednorazrednice naj se odpravijo. Šolska dolžnost naj traja 8 let in uče naj se le prebivalstvu potrebni predmeti, mej drugim tudi nраво- in pravoslovje. Učitelje naj bi volile občine. Vse učitelje naj bi jednako in dostojno plačevala država in jim skrbela tudi za dostojno pokojnino. Dežele in občine bi vender smele dajati priklade v učne namene. Ravnatelje in nadzoraike bi tudi učitelji sami volili. V službi naj bi učitelji napredovali po starosti. Učiteljem naj bi se dalo na prosto voljo, kako naj poučujejo. Predno se to uresniči, bode pač preteklo še nekaj vode. Lahko je vse to zahtevati, a kdo bode plačeval.

Na Kreti imajo zopet vstajo. Več krščanskih in mohamedanskih vasij so že Turki požgali. Vstajo začeli so mohamedanci, ki so hoteli s tem zabraniti, da Turčija ne upelje obljubljenih preosnov. Kristijani so razdraženi vsled tega tudi prijeli za orožje. Bogati mohamedanci so zatorej iz strahu pobegnili v mesta. Pred glavnim

mislim, da tudi ta zveza ne bode. Da bi ti le videl Jerico, kakšna je sedaj. Očetu se sicer več ne upira, udala se je popolnoma, ali o poroki neče slišati niti najmanje besede. Njo menda prisiljena ženitba s Tinom toliko ne tlačí, kakor vest o izginolem Križnarjevem Lovretu. Od istega večera, odkar je Tine Jerico snubil, Lovreta več živa duša ni videla in nikdo ne ve povedati, kam je prešel. Ljudje so sicer mnogo ugibali o njem. Rujavčev Pavel ga je videl v gozdu mej cigani, drugi je spet zatrjeval, da je odšel z drvarji na Hrvaško.

* * *

Mej raznimi navadnimi dogodljaji minulo je štirinajst dni in prišel je tudi dan Jeričine poroke. Poroka vršila se je prav na tiho, ker ni bilo v nobenem srcu pravega veselja. Svatov ni bilo več, nego jih mora

biti in takoj po poroki odvedel je Tine Jerico na svoj dom, kjer so imeli kratko kosilo. S tem je bilo tedaj vse opravljeno.

Jerica je bila na novem domu kaj čudna gospodinja. Hodila je semtertja, kakor bi se ji sanjalo ali so ji čudne misli blodile po glavi. Na nobeno vprašanje ni Tonetu dala pravega odgovora, ali pa je odgovarjala zmedeno in nerazumno. Od istega dne pa, odkar se je po vasi raznesla vest, da je vaški logar Rujavčev Pavel našel moško truplo s prestreljenimi prsi, katero je bilo vže gnjiti začelo, ni Jerica več zapustila postelje. Komisija je dognala, da najdeno truplo ni nihče drugi, nego nesrečni Križnarjev Lovre.

Tri tedne pozneje bila je tudi Jerica mrlič in pokopana ne daleč od svojega nepozabljenega Lovreta.

mestom Kanejo stoji sedaj močna vojska krščanskih vstašev, da vdere v mesto, ako bi mohamedanci začeli kako pobijanje. Tudi v Makedoniji se začelja vstanek. Iz Grške pa tudi že pošiljajo na Kreta orožje.

Italijani imajo zopet sitnosti v Afriki. Ko jih Abesinci pri miru pustijo, so pa začeli italijansko naselbino napadati od druge strani Sudanci. Italijani so prisiljeni z nova poslati vojake v Afriko.

Deželni zbor kranjski.

Dne 26. januarja je imel deželni zbor kranjski svojo drugo sejo. Deželni glavar je naznanil, da deželni odbor še ni predložil predlogov dra. Majarona in dra. Žitnika o uvedanju neposredne volilne pravice v kmetijskih občinah deželnemu zboru, ker bode sedanjí volilni red treba bolje premeniti. Dotični načrt se bode v jedni prihodnjih sej predložil.

Poslanec grof Barbo utemeljuje svoj samostalni predlog glede naprave deželnega skladišča v Ljubljani. Govornik se sklicuje najprej na žalostni položaj kmetijstva, povdarja, da bi kmetijstvo zaslužilo dokaj večjo podporo, nego jo dobiva. Kmetijstvo ne daje le samo velikih dohodkov državi, temveč je tudi podlaga premnogim podjetjem, katera plačuje mnogo davka. Gotovo je želeti, da se obrt razvija, posebno še, da bi se razvila na Kranjskem, a gledati je tudi v bodočnost, misliti, kje se bodo prodali nje izdelki. Izvoz se lahko danes ali jutri zmanjša, vsaj ni računati, da bi izvozne razmere ostale vedno iste. Ogerska na primer bode prej ali slej gotovo nepristopna našim izdelkom. Najsigurnejše prodajališče je dežela, koder se izdeljujejo izdelki, a dežela zamore le kupovati, če cvetá kmetijstvo. Velika škoda je, da se domači kmetijski pridelki ne morejo sproti prodajati. Kje naj dandanes poljedelec prodá svoje žito, odkar so mlinci propadli, obstoječi mlinci pa kupujejo na debelo. Skrbeti bi torej bilo, da zamore pridelovalec svoje blago za primerno ceno prodati. Tu treba posredovalca in tak posredovalec bi bilo deželno skladišče. Pridelovalci bi imeli zaupanje v skladišče, trošilci, v prvi vrsti veliki mlinci, bi pa tudi imeli korist od njega. Razen žita pridelujemo na Kranjskem tudi mnogo fižola in drugih pridelkov, kateri bi s posredovanjem deželnega skladišča lahko prodajali. Glavna naloga skladišča pa bi bilo posredovanje pri trgovini z vinom. Sedaj se res ne prideluje dosti vina, a kmalu bo bolje in imeli bomo zopet dobro vino. Kar se sedaj v Ljubljani kot cviček prodaja, je nekaj groznega. Ponarejalci vina so pripravili dolenjsko vino v slabo, toda če pride pristno vino v promet, se ljudem gotovo zopet priljubi. V skladišče bi se smela vzprejemati samo pristna vina. Skoro povsod v Avstriji so skladišča

narejena z ozirom na dobiček, le v Inomostu je deželno skladišče, ki vzprejema v shrambo tudi inozemske pridelke, toda kranjsko deželno skladišče bi smelo jemati le domače. Uprava kranjskega deželnega skladišča bi mogla biti prav taka, kakor je uprava inomostkega. Morda se poreče: Vse prav, a kje dobiti potrebnega denarja? Na to odgovorjam: Če se hoče kaj storiti za gospodarstvo, za povzdigo kmetijstva, se ni bati dolgov zaradi stvari, katera se gotovo izplača in bo obče koristna. Troški bi bili seveda veliki. Umeje se, da bi moralo skladišče biti v Ljubljani, katera je naravno središče celi deželi. Skladišče bo Ljubljani gotovo na korist, naj to tudi mestna občina stvar podpira po svojih močeh. Morda nasvetuje kdo, naj se stvar prepusti zasebni špekulaciji, ali s tem bi bil izpodbit ves namen skladišču. Pričakovati je, da se kmalu ustanove kmetijske zadruge, katere bodo ustanavljale skladišča. Ako torej moj predlog obvelja, bi se deželni odbor nikakor ne trudil zaman, ker bi njegova pripravljalna dela koristila bodočim kmetijskim zadrugam, tudi če bi dežela ne hotela napraviti deželnega skladišča. (Živahni „Dobro!“-klici.)

Zbornica odkáže predlog po predlagateljevem navetu upravnemu odseku.

Potem se je vršila volitev v železniški svet. Veleposestniki so volili poslanca barona Schwegla, zastopniki mest poslanca Višnikarja, poslanci kmetijskih občin poslanca Povšeta.

V tretji seji je deželni zbor odobril nekatere računске sklepe, poslanec dr. Majaron pa je stavil nastopni samostojni predlog:

„Deželnemu odboru se naroča: 1.) Da vse občine opozori na deželni zakon z dne 11. maja 1873. l., št. 24 dež. zak., in jih poljudno pisanim navodom vzpodbudi k ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov; 2.) da priredi obrazce za uradno knjigo prijav in poravnjav in druge, pri poslovanju potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika; 3.) da v prihodnjem zasedanju poroča, ali bi bilo za vse, odnosno za katere občine bi bilo uvesti obli-gatorno posredovalne urade.“

Slovenske in slovanske vesti.

(Kmetje, pozor!) Gotovo bodo sedaj ob volitvah duhovni gospodje lazili okrog vas ter vam pravili, koliko je katoliška stranka že storila za kmeta, kako so pa „liberalci“ vedno nakladali kmetu nova bremena. V res-

nici je stvar vsa drugačna. Včasih je kak klerikalni poslanec zaradi lepšega katero zinil za kmeta, a v istini so pa klerikalci glasovali za vse nove davke in tudi za podpore raznim kapitalističnim podjetjem. Dolgo so se z

židi kar naravnost pajdašili in to gotovo kmetom in malim obrtnikom ne v korist. Torej ne verujte jim!

(Volitve volilnih mož.) Kmalu se začne volitve volilnih mož v peti kuriji in v kmetskih občinah. Ker je od le-teh odvisen poznejši izid volitve, opozarjamo vse svoje somišljenike, da se prvotnih volitev obilno udeležijo. Tisti, ki so že dosedaj volili, imajo po novem zakonu dvojno volilno pravico, namreč v peti kuriji in tam, kjer so jo dosedaj imeli. Udeležijo naj se torej dvakrat volitve. Narodnjaki, brez odlašanja se povsod hitro dogovorite, koga hočete voliti za volilne moše in na dan volitve volilnih mož pridite vsi na volišče.

(Volilno gibanje) Volilno gibanje je v vseh deželah živahno, a vendar slovenske stranke na Kranjskem še niso postavile svojih kandidatov. Ker je katoliška stranka odklonila kompromis, bode na Kranjskem boj. Kakor slišimo mislijo klerikalci v peti kuriji postaviti za kandidata g. dr. Žitnika, krščanski socialisti se poganjajo za gospoda Gostinčarja, delavca v tukajšnji predilnici, za katerega je jako naudušen dr. Krek. Vzhlic tem pa ta kandidatura nima nobenega upanja. Neumljivo je nam, da krščanski socialisti niso za dr. Žitnika, ko so vendar se toliko vlekli zanj pri zadnji dopolnilni državnozborski volitvi. Sicer se pa ne ve, če ne bode dr. Krek zatajil Gostinčarja, kakor je bil zatajil krščanske socialiste, ko je dr. Gregorič bil začel borbo proti dr. Šušteršiču. **Od narodne strani kandiduje v peti kuriji g. Matija Kunc.** Glede drugih kandidatov še ni nič gotovega določeno. Krščanskosocialna ali dr. Gregoričeva stranka misli na Gorenjskem kandidovati g. Toma Zupana. — Na Goriškem bi Italijani po sili radi zmagali v peti kuriji, v kateri Slovenci kandidujejo dr. Tumo. — V Istri Italijani hudo agitujejo proti dosedanjemu poslancema dr. Laginji in Spinčiču ter razširjajo o njih vse mogoče lažij. V Trstu kandiduje v peti kuriji gospod Nabergoj, če pa propade bode pa potem kandidoval v kmetskih občinah tržaške okolice, katero je dosedaj zastopal. Volilna borba bode letos v Trstu huda, kajti postavijo svoje kandidate tudi italijanski neodrešenci, kateri se dosedaj volitve niso udeleževali, držeč se načela, da Trst bi moral biti zastopan v Rimu, ne pa na Dunaji. — Na Koroškem postavijo Slovenci tudi jednega kandidata in upajo z njim zmagati. — Na Štajerskem so postavili Slovenci doslej sledeče kandidate: dr. Lavoslava Gregorca, Hugona viteza Berksa in Franca Robiča v kmetskih občinah, gospoda Dragotina Hribarja, posestnika tiskarne in urednika „Domovine“ v Celju za peto kurijo na Dolenjem Štajerskem in odvetnika dr. Jura Hrašovca v mestni skupini. — Socialisti so postavili v Avstriji kacic 70 kandidatov, mej temi 60 v peti kuriji. Za peto kurijo na Kranjskem so postavili krojaškega mojstra Franca Železnikarja, za mesto ljubljansko kandidujejo socialisti čevljarkega pomočnika Karola Kordeliča in za gorenjsko in notranjsko mestno skupino nadsprevodnika v Velenju Franca Marna. Na Goriškem kandidujejo v peti kuriji že imenovanega Frana Marna, v Trstu tiskarja Učekarja, v Istri tiskarja Gerina, na Koroškem

čevljarja Viljema Echa, na Štajerskem železniškega delavca Filipa Rabosa. Socialni agitatorji jako marljivo delujejo, a na Kranjskem ne bodo še ničesa opravili.

(Volitve v peti kuriji.) Volitev volilnih mož v peti kuriji bodo v Ljubljani dne 4. marca, Mesto se razdeli v šest volilnih okrajev: I. (šolski) okraj voli 8, II. (šentjakobski) okraj 13, III. (dvorski) okraj 18, IV. (kolodvorski) okraj 15, V. okraj (na Barju) 3 in VI. okraj (Udmat) 2 volilna moža. a) v I. okraju volilci z začetnimi črkami A do L v mestni dvorani; volilci z začetnimi črkami M do Ž v nekdanji glavni stražnici na Vodnikovem trgu. b) v II. okraju volilci z začetnimi črkami A do L v šolski sobi št. 16 c. kr. strokovnih šol; volilci z začetnimi črkami M do Ž pa v pritlični sobi na desni strani od glavnega uroda v Virantovi hiši. c) v III. okraju volilci z začetnimi črkami A do J v šolski sobi I. a; volilci z začetnimi črkami K do P v šolski sobi II. b mestne ljudske šole na Zoisovi cesti; volilci z začetnimi črkami R do Ž v telovadnici c. kr. velike realke. d) v IV. okraju volilci z začetnimi črkami A do J v šolski sobi III. a; volilci z začetnimi črkami K do P v šolski sobi III. b mestne ljudske šole v Komenskega ulicah; volilci z začetnimi črkami R do Ž v dvorani katoliškega društva rokodelskih pomagačev v Komenskega ulicah. e) V. okraj voli v šoli na Barju. f) VI. okraj Udmat voli v šoli pri Sv. Petru v Ljubljani. Imeniki volilcev so od 1. do 10. t. m. razgrnjeni v mestni dvorani na ogled, da vsakdo lahko reklamuje svojo volilno pravico, ako se volilni imenik ni vpisal. Vsakemu takemu ugovoru v občnem volinem razredu pete kurije je pridejati dokazov za trditve ugovora, ako iste niso občno znane. Ta čas je tudi na ogled imenik volilcev mestne kurije v Ljubljani.

(Iz učiteljskih krogov.) Državnozborske volitve so pred durmi. Kakor vse kaže, bode nova šola jedna glavnih točk programa posameznih državnozborskih kandidatov. Klerikalci, ki rujejo že nekaj let bolj na skrivnem zoper novo šolo, bodo napeli pri sedanjih volitvah vse svoje duševne in telesne sile, da bi spravili šolo in učiteljstvo pod duhovsko oblast. Agitirali bodo na shodih, na leci in v svojih glasilih zoper sedanjo šolo in učiteljstvo ter slikali našemu kmetu z najtemnejšimi barvami, kakošna škoda je nova šola za Avstrijo, dasi je resnica le nasprotno. Kakor pri vsakih volitvah, tako bo torej tudi pri sedanjih ugled šole in učiteljstva veliko trpel. Učitelji smo tudi avstrijski državljani in kot taki imamo pravico in dolžnost, da se poslužujemo vseh državljan-
skih pravic. Ni pa dovolj, da storimo le kot volilci svojo dolžnost, ampak odbijati in paralelizirati moramo gibanje nasprotnikov nove šole. Tovariši, stopimo mej narod ter poučujmo ga, kakšne namene imajo klerikalci s šolo. Navdušujmo naš narod, da si izbere le take volilne moše in poslance, ki so uneti za napredek in prosveto našega naroda. Skušajmo, da nas bo čim več izvoljenih za volilne moše in na volilskih shodih zahtevajmo od vsakega kandidata, kakšno stališče zavzema glede šole in glede gmotnega vprašanja našega. Kdor bi tega ne storil, ta se ne

zaveda svojega poklica. Vse stranke in vsi stanovi se pripravljajo na volilni boj, in mi, ko se gre ne samo za blagor našega naroda, ampak tudi za naše stanovske koristi, naj bi držali križem roke? Če smejo duhovniki uporabljati vsa sredstva, prav take pravice imamo tudi učitelji, ker smo tudi mi avstrijski državljani. Na delo torej!

(Grof Hohenwart) ne kandiduje več za državni zbor. Imenovan bode baje kmalu članom gospodske zbornice. Njegovo poslednje veliko delo je bilo, da je preprečil Taaffejevo volilno prenosno. Liberalci in konservativci so mu tedaj peli slavo. Zanamci ga pa zaradi tega njegovega dejanja gotovo ne bodo povzdigovali.

(Deželni predsednik baron Hein in „Slovensko učiteljsko društvo“.) „Učiteljski Tovariš“, ki je glasilo „Slovenskega učiteljskega društva“, je priobčil več člankov, v katerih je zavračeval klerikalne napade na novodobno šolo. Baron Hein je iztaknil, da so dotični članki politični. Ker društvo ni politično, ne sme njega glasilo prinašati takih člankov. Zapretil mu je tedaj, da je razpusti, ako bodo taki članki prihajali v list. Baron Hein je le proti „Slovenskemu učiteljskemu društvu“ tako strog. „Kranjsko nemško učiteljsko društvo“ izdaja v Ljubljani svoj list pod imenom „Schulzeitung“, v njem se večkrat objavljajo politični dogodki in napada naša narodnost in tudi klerikalizem, toda gospodu Heinu niti na misel ne pride, da bi temu društvu zapretil z razpustom. Za Slovence velja torej druga mera, kakor za Nemce. O tej stvari je v državnem zboru dr. Ferjančič vprašal vlado, a ni dobil nobenega odgovora.

(Potresna posojila.) Poslanca dr. Ferjančič in Kušar sta se jako trudila, kako bi pregovorila vlado in zbornico poslancev, naj se v Ljubljani počaka z vračevanjem potresnih posojil, katera je vlada dovolila obrtnikom in trgovcem, vsaj do 1901. leta, a pomagalo ni nič. Zbornica poslancev je sklenila, naj vlada le pri obrtnikih čaka, ki dolga zares vrniti ne morejo. Bati se je, da bodo finančne oblasti stvar tako tolmačile, naj se počaka le pri tistih, katerim ni moč ničesar več vzeti.

(Volitve v trgovinsko zbornico) so bile letos nekaj bolj živahne, ker se je od neke strani delala zgaga proti narodni stranki. Izvoljeni so pa bili vzlic temu vsi kandidati narodne stranke.

(Efektna loterija v Ljubljani.) Finančni minister je dovolil mestni občini ljubljanski prirediti efektno loterijo in izdati milijon srečk po kroni.

(Upravnim svetnikom dolenjskih železnic) je imenovan namesto dvornega svetnika g. Franca Šukljeja deželni odbornik dr. Ivan Tavčar.

(Umrli) je dne 24. januarja podmaršal Hegedüs de Tiszavölgy, zapovednik 28. divizije. Nameraval je odpotovati v Dubrovnik na dopust ter se poslavljati od svojih znancev. Pri taki viziti je hkrati padel s stola in obležal mrtev. Pokojnik se je rodil v Lvovu dne 16. februarja l. 1841. Vsled svoje velike nadarjenosti je jako hitro napredoval v službi ter veljal za jednega najizvrstnejših generalov. Hegedüs je bil v službi malobeseden, časih precej robat, ali velik prijatelj vojakov ter jim je skušal

olajšati težko službo, kolikor je mogel. Tako n. pr. ni nikdar pustil, da bi stala straža pred njegovo hišo, in tudi sicer ni bil sekanten, dasi strog. — Dne 25. januarja umrl je g. Jos. Friderik Seunig, veleposestnik, podpredsednik kranjske kmetijske družbe in vitez Franc Jožefovega reda v starosti 61 let. N. v m. p.!

(Poučni tečaj za ribiče) bode letos prvi teden po Veliki noči, toda le v tem slučaju, ako se do dne 15. februarja t. l. oglasi zadržati ribičev. Vsled tega se posestniki in najemniki ribarskih okrajev prosijo, naj do navedenega dne slušatelj za ta tečaj prigrasijo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani. Podpore morejo dobiti le udeleženci, ki dosedaj še niso bili v takem tečaju.

(Nemškutarski list v slovenskem jeziku) namerava izdajati zloglasni koroški „Bauernbund“. List bode seveda izhajal le za časa volilne borbe, a namen mu bo, vzdržati poslanca Kirschnerja na poslanskem sedežu. Koroški Nemci so torej spoznali, da je slovenstvo na Koroškem uvaževanja vredno. To je tudi nekaj.

(Iz koroškega deželnega zbora) V prvi otvoritveni seji je slovenski poslanec Grafenauer zahteval, naj se stenografični zapisnik izdaja tudi v slovenskem jeziku. Že ta pohlevna želja je v nemškem taboru obudila veliko jezo. Dr. Lemisch je zahteval, naj se preko tega predloga kar preide na dnevni red, češ, da je to „prvi napad na Nemštvo“. Dr. Steinwender je trdil, da je Grafenauerjev predlog „nesramna demonstracija“. Einspieler je pač ugovarjal proti izrazu „napad“ ali prepričal ni nemške večine. Predlog je bil seveda takoj pokopan, to pa naj slovenskih poslancev ne plaši. Samo z vstrajnim in brezozirnim postopanjem bodo sčasoma kaj dosegli. Njih prva dolžnost je, da pri vsaki priliki zahtevajo popolne ravnopravnosti, kakršno uživajo nemški poslanci v kranjskem deželnem zboru. Pri seji sta bila navzočna knezoškof dr. Kahn in konservativec Huber, a oba sta pustila slovenske poslance na cedilu in pred glasovanjem zapustila dvorano. Huber je popolnoma pozabil, da je bil izvoljen s pomočjo slovenskih volilcev. „Freie Stimmen“ imajo prav, če očitajo Huberju, da ni ravnal moško, ko je pustil svojega tovariša Grafenauerja na cedilu. — Novi deželni zbor je pri volitvi v odseke slovenske poslance povsem prezrl. Volil je pač poslanca Murija v brezpomembni verifikacijski in gospodarski odsek, druga dva poslance pa popolnoma izključil od delovanja v odsekih.

(Iz štajerskega deželnega zbora.) V jedni zadnjih sej štajerskega deželnega zbora je poslanec Robič v svojem govoru imenoval tudi deželnega glavarja grofa Wurmbanda kot nasprotnika Slovencev. Kdor se spominja, kako je grof Wurmband do najnovejšega časa nasprotoval Slovincem, kjer je mogel, tisti vé, da mu Robič ni storil nikake krivice. Toda Wurmbanda so Robičeve besede hudo zbudile. Izjavil je patetično, da ljubi vse Štajerce jednako, bodisi nemške ali slovenske narodnosti. S to izjavo dosti uspeha ni dosegel. Nemci se radi nje jezé, Slovenci pa ne verujejo Wurmbandovim besedam, nego zahtevajo, naj deželni glavar z dejanji dokaže, da se je poboljšal.

(Uradni list celjskega okrajnega glavarstva.)

Okrajno glavarstvo celjsko si je ustanovilo svoj uradni list, s katerim hoče razglašati svoje ukaze; številka je sila revna. Vsebinska je: sedem notic v slovenskem in v nemškem jeziku. Ta listič velja na leto 3 gld., s pošto 3 gld. 50 kr. Kdor ga pregleda dobi utis, da je bil ustanovljen poglavitno iz dveh namenov, da bi se okrajnemu glavarstvu ne bilo treba posluževati obstoječih listov, seveda zlasti slovenskih, in da bi imel kaj več zaslužka tiskar prusofilske „Deutsche Wacht“.

(Razpor mej vlado in mestnim zastopom v Trstu) Tržaški mestni zastop je odklonil celo vrsto volilcev, za katere je namestništvo zahtevalo, da naj se vzprejmo v imenik volilcev. Izpuščeni so vsi vpokojeni uradniki, „Lloydovi“ kapitani in zdravniki i. t. d. Ko je namestnik le zahteval, da se vsekako vpišejo imenovanci v volilski imenik, je odstopil mestni župan z vsemi mestnimi odborniki, ker je po njih mnenju namestnik rušil pravice mestnega zastopa. Vladi sedaj drugega ne kaže, kakor sedanji mestni zastop razpustiti in imenovati državnega komisarja. Potem vlada lahko volilski imenik zakonito popravi.

(Lepaki v štirih jezikih.) V nedeljo dne 24. m. m. so nalepili po vseh voglih goriškega mesta lepake za volilce pete kurije. Izdane in podpisane so bile te objave od c. kr. namestnika, tiskane pa v štirih jezikih: italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem. Drugi dan, v

ponedeljek, na vse zgodaj je bil hrvaški in slovenski del pri vseh lepakih odtrgan in so se večinoma na tak izpraznjeni prostor prilepili volilni oglasi mestnega magistrata — seveda samo italijanski. Nov dokaz italijanske nestrpnosti!

(Preložitev isterskega deželnega zbora) V jedni seji isterskega deželnega zbora, katere se slovanski poslanci niso udeležili, predložil je deželni glavar namestniški dopis, kateri naznanja, da namerava cesar predložiti deželni zbor iz Poreča v Pulj, in kateri pozivlja deželni zbor, naj poskrbi, da se tudi deželni odbor preseli v Pulj. Poslanca Canciani in Buba sta trdila, da bi preložitev deželnega zbora in deželnega odbora povzročila deželi mnogo stroškov. Stvar se je izročila finančnemu odseku, da se o njej posvetuje in potem zbornici o njej poroča.

(Ružičevi predlogi) V hrvaškem saboru je stavil poslanec Ružič več važnih predlogov. Da se zboljša stanje prebivalstva hrvaškega Primorja, zahteval je Ružič zgradnje nekaterih železnic in jednega pristanišča ter osnovo strokovne šole za zidarje. Na železnicah naj se izvedo pravičnejši tarifi. Nadalje je Ružič zahteval, naj oblastva ukrenejo vse potrebno, da se prepreči izseljevanje iz Hrvatske. Ponižajo naj se občinske priklade. Posestva, ki se prodajo na dražbi, naj kupi erar in potem prodaja marljivim kmetom proti večletnemu poplačilu. Prepreči naj se uvedenje ogerskih zakonov na Reki in prepovedo madjarske šole na Hrvatskem.

Razne vesti.

(Nezgode.) Dne 25. m. m. našli so mrtvega delavca Janeza Hrubarja v fužinski koči kranjske industrijske družbe. Na njem ni bilo nobenega znamenja kacega nasilstva in se sodi, da je pijan prišel v koč in v nedeljo v nji zmrznil. — Vsled opeklin je umrla triletna hčerka Marija Šček v Kobaliju na Notranjskem. Njena mati ja odšla z doma, pustivši jo pod varstvom 73letne stare matere. Ko se mati povrne, našla je hčerko vso v ognju. Približala se je preveč ognjišču. Četudi je mati hitro polila ogenj z vodo, vendar ji ni mogla rešiti življenja.

(Samomor.) Dne 14. januarja zjutraj povozil je gorenjski osobni vlak v Medvodah pomožnega železniskega čuvaja Štefana Klema, ki je bil takoj mrtev. Mož je sam skočil pod vlak. Štefan Klema je bil prejšnji večer v družbi A. Frtina čuvajevega sina iz Medvod v Ljubljani in sta se oba ob polnoči odpeljala domov. Frtina se našli drugi dan mrtvega v postelji. Komisija je dognala, da je Klema svojega tovariša zadavil iz jeze, ker je sledeji dobil stalno službo pri železnici, za katero je prosil tudi Klema. — V torek, dne 2. februvarja ob polu 12. uri opoludne se je Ivan Bernik, cand. prof., star 26 let, doma iz Šmarjetne gore pri Kranji, ustrelil. Pokojnik je dovršil predlanskim svoje modroslovsko študije, bil lani na slovenski nižji gimnaziji v Celji suplent za latinščino in grščino, v oktobru m. l. pa je moral kot rezervist za 8 tednov k vojakom. Ker ni mogel dobiti nobenega učiteljskega mesta, ko se je šolsko leto že začelo, zabredel je v veliko bedo, trpel največje pomanjkanje, katero je skončal s samomorom.

(Stari poročenci.) Znana anekdota pripoveduje, da je Napoleon I. nekoč vprašal neko 80 let staro ženico,

o kateri je bil slišal, da ima intimno ljubavno razmerje z nekim gospodom: „Povejte mi, gospa, kdaj pa nehajo žene ljubiti? Vprašana dama mu je kratko odgovorila: Veličanstvo, vprašajte kako starejšo. Te anekdote se je spomnil, kdor je videl, kaki ljudje so se letos v Sori poročili. Tam so bile v letošnjem predpustu že tri poroke. Skupna starost poročenih parov je primeroma jako znatna. Poročenci in njih sedanje žene so namreč skupaj 392 let stari, povprek torej vsak 65 let. Ko bi katerega iz teh kdo vprašal, v kateri starosti nehajo Sorani in Soranke ljubiti, bi najbrž tudi dobil tak odgovor, kakor ga je dobil Napoleon I.

(Sneg v koših nosili.) Dne 28. januarja zjutraj ob dveh je jelo goreti na podu posestnika Fr. Pipana v Vižmarjih. Pogorelo je vse seno, vsa slama, veliko lesa za sodarsko rabo itd. Škode je na 2000 gld. To vse še ni nič posebnega. A posebno je to, da so ljudje sneg v koših skupaj znašali, ker ni vode v vasi razun, kar jo pripeljejo iz 20 minut oddaljene Save. Ta sodec iz Save dopeljane vode je pa vsak posestnik hranil za svojo hišo, če bi bilo potreba, ker je bila nevarnost za vso vas velika, kajti iskre je neslo pri oknih v poslopja, da so ljudje okna morali z deskami zabijati, če so hoteli, da se jim ne vname. V vsi vasi s 64 številkami imajo le par vodnjakov. Ni čuda torej, da je pred kacimi 20. leti skoraj vsa vas pogorela in bi bila sedaj tudi, če bi ne bilo snega na strehah in vrlih šentviških ognjegascov, ki so z veliko požrtvovalnostjo ogenj omejili. Vižmarci se ravno sedaj prav potegujejo, da bi napravili vodovod z bližnjega hriba, ki bi dajal zdrave pitne vode ljudem in živini in pa ob času nesrečnega ognja.

(Ljubavni dogodki ljubljanskega fjakarja.) Kdo bi mu zameril fjakarju, ki mora v hudem mrazu stati pri svojem vozu, če mu včasih gorko postane okoli srca in da hrepeni po bitju, ki bi se ga oklenilo z gorkimi rokami. Nihče ne bode tako trdosrčen, da bi mu tega ne privoščil. Naj se greje, kjer se hoče in more, samo take smole ne sme imeti, kakor jo je imel neki fjakar, ki je te dni splezal k svoji Frančiški v drugo nadstropje neke hiše na Šentpeterskem predmestju, a je moral bežati, ker mu je prišel gospodar njegove izvoljenke nasproti! Seveda je to bilo ponoči, in ker je gospodar mislil, da se hoče kak tat utihotapiti v hišo, poklical je še druge stanovnike na pomoč. Sedaj se je začela gonja po hiši. Nesrečni ljubimec je bežal po stopnicah v klet in se skril za zaboji, kjer pa so ga zasledovalci le našli in prijel in, ker ga je Francka brezvestno zatajila, tudi izročili policiji, češ, da je nevaren utihotapec. Policija pa je spoznala v njem znanega fjakarja in ga postavila na proste noge. Revež si je pri skokih čez zaboje v kleti še svoje nove blače raztrgal in ima sedaj še vrh tega, da mora poslušati razne zabavljalce, tudi škodo.

(Porod na ulici) Frančiška Bambič, delavka iz Ponikve v kočevskem okraju, porodila je dne 24. m. m. po noči okoli polu 1. ure na sredi Starega Trga. Bambič prišla je bila prejšnji dan zvečer v Ljubljano, da pojde v deželno bolnico. Ko so jo pa ponoči popadle bolečine, napotila se je takoj v bolnico, ali prišla je le do Starega Trga, kjer jo je našel patrolujoči stražnik, ki jo je s pomočjo neke ženske spravil na stražnice, od koder se je v spremstvu poklicane babice peljala v deželno bolnico.

(Z nožem.) Dne 20. m. m. so v Smledniku fantje Janez Podjed, Janez Ferber in Jože Rozman se v stanovanju poslednjega napili žganja. Pri tem so se nekaj sprli in Ferber je Podjeda z nožem tako sunil v stegno, da se je ost noža odlomila. Podjed je težko poškodovan.

(Požar.) Dne 24. m. m. je pogorela hiša Mihe Žalca na Vrhu pri Črnomlju. Škode je 350 gld. Sodi se, da je zažgalo po neprevidnosti neko dekle.

(Čuvajte se dekleta!) Dunajski profesor dr. Guttenbauer je v nekem predavanju te dni razložil, da mu je znano mnogo slučajev, da so povsem zdrava dekleta dobila jetiko in sicer zategadelj, ker so nosila uhane, kateri so bili prej last tuberkuloznih žensk.

(Nenavaden dvoboj) Na Reki sta se sprla dva gospoda in konec prepira je bil poziv na dvoboj. Pozvani gospod je dvoboj vzprejel in poslužuje se pristojne mu pravice, izbrati si orožje, zahteval dvoboj na pesti. Dvoboj se je vršil in je pozvanec udaril izziivalca parkrat tako krepko po nosu, da se je ta brez zavesti zgrudil. Svedoki so na to izjavili, da je stvar

„viteški poravnana“. Kako že pravi Revček Andrejček? Oj, svet je blaznica!

(Kuga se razširja) Poročila o razširjevanju kuge po Indiji vznemirjajo vso Evropo in obujajo povsod strah in trepet. Sicer so države jele že skupno postopati in delajo razne priprave v obrambo kuge, toda te zdravstvene naredbe so navadno jako pomankljive in malo koristne. Evropa se boji kuge, ker pomni, kako grozno je že divjala. Kuga je že tako stara, kakor svet. Zgodovina nas uči, da je baš kuga zahtevala največ žrtv med človeškim rodом, več nego katera koli vojna. Sosebno v šestem stoletju je kuga grozno razsajala po Evropi. Trajala je preko 50 let. Iz Azije se je zavrtno priklatila v Palestino, od tam je zlezla v Sirijo in v Carigrad, se vtihotapila v Italijo, od tam pa šla dalje v Francijo in Nemčijo. Nič ni moglo ustaviti nje poti po Evropi. Takrat je umrlo samo v Carigradu do 5000 ljudij na dan. V Rimu, v Lijonu, v Marzelji in drugih mestih se je preplašeno ljudstvo zbiralo po cerkvah, prošé Boga, da odvrne to strašno šibo. Toda kuga je kosila dalje na tisoče in tisoče ljudij. Nenadoma se je človeka polotila mrzlica, pod pazduho ali za ušesom se je napravil tur, pričel je delirij, po truplu se je pokazalo nekoliko vijoličastih madežev in v 2, najpozneje 3 dneh bila je žrtva kuge mrtva. Huda kuga je bila potem leta 717. v Carigradu, leta 774. v Paviji in na Siciliji, leta 801 na Francoskem in Angleškem. Leta 1270. pobrala je kuga mnogo vitezov iz križarske vojne, cesarja uriderika Rudečebračca. Strašna je bila kuga leta 1316. in 1317. v Italiji, Franciji, Belgiji in na Poljskem, Pisatelji iz XIV. stoletja ne znajo, koje ime naj bi dali te strašni morilki. Zovejo jo: Črna smrt, črna kuga, vesoljna morilka itd. A tudi na Kitajskem je vladala baš takrat „črna smrt“, morda še strašnejša, nego po Evropi: razni zgodovinarji sodijo, da je samo na Kitajskem pobrala kuga do 13 milijonov oseb!! In l. 1347. Iz skrajnega vztoka priplazila se je „črna smrt“ v vedno odprta ji vrata, v Carigrad. Od tam je zopet pričela svojo pot po Evropi. Naslednjega leta je bila že v Italiji, potem v Franciji, potem v Nemčiji in tako je počasi lazila po vsej Evropi, da je leta 1402. prilezla celo v Islandijo! Takrat je izgubila Evropa tretji del svojega prebivalstva, v Aziji pa je pokrvala kuga okolu 24 milijonov žrtv! In takrat so pričeli ljudje nekoliko misliti na sredstva, s katerimi bi se dalo upreti kugi. Gledali so v prvi vrsti na javno čistobo in baš tako na osebno. In res se je od takrat kuga pojavila v Evropi mnogo redkeje, in, kadar se je pojavila, ni umiralo več toliko ljudij, koliko jih je kuga pobirala glasom starih poročil. Leta 1628. in leta 1665. je bilo zopet nekoliko kuge, toda iste ni niti primerjati „črni smrti iz XIV. stoletja.

Poučne stvari.

Napačno gnojenje zelenjadnih vrtov. Vsako sleharno leto in skoraj v vsakem večjem kmetijskem gospodarstvu na deželi nastane na spomlad mej marljivim gospodarjem in marljivo gospodinjo nek mali prepir. To takrat, kadar dospe čas za zelenjadni vrt obdelati, in ga v red spraviti. Gospodinja zahteva leto za letom, da gospodar gotovo množino gnoja v zelenjadni vrt speljati veleva. Gospodar se pa pri tem navadno prav novoljno odreže: pa že zopet toliko gnoja za ta šentani vrt, namesto da bi ga na njivo ali pa v vinograd speljali, kjer bi gotovo desetkrat več zalegal. In tak gospodar ima navadno pravico na svoji strani. Ne da se namreč ovreči, da naše gospodinje na deželi, katere so zelo neomejene gospodarice po vrteh, za iste dosti preveč

gnoja porabijo, da ga že o pravem pomenu besede kar — tratijo. Tratijo ga pa ravno s tem, ker leto za letom ves vrt čez in čez zagnoje, in ker na tako močno zagnojenem svetu, namesto več pa še manj pridelajo kakor bi na pravilno zagnojenem lahko pridelale. Manj pride-lajo pa na takem pognojenem vrtu zato, ker večina rastlin svoje popolnosti v njem ne doseže. Ne doseže jo pa zaradi tega, ker rastline prebujno rastejo, kakor se pravi — nore. Namesto da bi na primer rastline, kakor: zelje, ohrovt, salata lepe glavice, kolerabe lepa jabolka delale, šinejo koj v vrhe v cvet. To že celo, ako jih suša le količkaj stiskati prične. Druge rastline, katere bi pa prej ko mogoče cvetele, ter plod nastavljal priče-le, pa tega storiti nočejo, marveč le močno rasto in rasto!

Tako fižol in grah. In temu je vzrok jedino to, ker je vrt že pregnojen, vsled vsakoletnega gnojenja. Toraj vsako leto zelenjadni vrt gnojiti, to ne gre, marveč i ta se mora v presledkih po gotovem redu gnojiti. Tudi v njemu se mora vsako leto le gotovi del pognojiti, ter vsak del s takimi rastlinami obsejati oziroma obsaditi, kakoršne na njemu, po še navzoči gnojnosti, najboljši uspeh obetajo. Tudi v zelenjadem vrtu postopati se mora toraj gledé gnojitve tako, kakor umni poljedelec na svojih njivah postopa, ker kakor pravimo, umno kolobari. Pri tem umnem kolobarjenji pognoji jedno in isto njivo znabiti še le vsako peto leto na novo. V petih letih sledi pa rastlina rastlini tako, da je vsaki še zadosti gnojnosti v zemlji. Na primer, v prvem letu na prejšnjo gnojitev pride krompir. V drugem letu je na isti njivi ozimno žito z podsejano deteljo. V tretjem detela, v četrtem oves, v petem na presni pognojitvi zopet krompir. Da se zamore v zelenjadni vrt pravilno kolobarjenje uvesti, potrebna je pred vsem prava razdelitev vrta. Ta razdelitev bila bi sledeča: Za večletne rastline, kakor za šporgelj, hren, robarbaro, janež, določi se čisto posebni oddelek, po potrebi zadosti obširen. Istotako določi so posebni mali oddelek za vsakoletno setev tistih rastlin, katere more šele presejati, od katerih se mora toraj najprej sadike — flance — zadobiti. Imenujmo ta oddelek, kateri zamore v vsakem vrtu najmanjši biti oddelek setvenih léh. Jedino ta oddelek kaže vsako leto gnojiti, da sadike kar le mogoče hitro dorastejo za presajenje na stalno mesto, a za vse jedno in dvoletne rastline, katere ali na stalno mesto sejemo ali pa presejemo, treba je pa še tri velike oddelke napraviti, od katerih se vsako leto le po jednega na novo pognoji. Na teh treh oddelkih sledijo naj si pa posamezne rastline v tem le sporedu. Na novo, ali presno pognojeni oddelek, useje, oziroma presadi se rastline, kakoršne največ gnojilnosti zahtevajo, kakor: prava spinača, prava salata, vse zelne rastline, zelena i. t. d. Na oddelek, kateri je bil v prošlem letu presno zagnojen, pridejo rastline, katere presne gnojivitve ne zahtevajo, pa vse jedno še dobro uspevajo, na primer: korenje, pesa, redkev, čebula i. t. d. Na isti oddelek kaže potem v tretjem letu rastline sejati, katere najmanj gnojnosti v zemlji zahtevajo, kakor: fižol, grah, leča. V četrtem letu se pa ta oddelek naravno pognoji. Ako se zelenjadni vrt tako razdeli, in ako se v njemu gnojitev ter saditev oziroma setev posameznih rastlin tako uredi, potem se sme reči: v vrtu se pravilno kolobari, v njemu se napačno ne gnoji, gnoj ne trati.

Učenca

od dobrih in poštenih starišev vzprejme **tako**
v trgovino z manufakturnim in špecerijskim blagom

Fran Kovač

trgovec na Hribu, pošta Travnik pri Rakeku.

V Žerovnici na Gorenjskem

tik železniške postaje je na prodaj

hiša št. 28

z gospodarskimi poslopji in lepim sadnim vrtom, dalje njive za 35 mernikov posetve in dva drvošča skupno ali pa tudi po kosih.

Natančneje se poizvé pri posestnici **Mini Smolej** v Žerovnici hiša št. 28, pošta Lesce.

Tržne cene v Ljubljani

6. februvarja 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	8	30	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	6	50	Surovo maslo,	—	75
Ječmen,	5	50	Jajce, jedno	—	2,
Oves,	6	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	—	Telečje	—	60
Koruz,	5	—	Svinjsko	—	58
Krompir,	2	20	Koštrunovo	—	40
Leča,	12	—	Pišanec	—	50
Grah,	12	—	Golob	—	18
Fižol,	10	—	Seno, 100 kilo	—	2 70
Maslo, kgr.	—	90	Slama,	—	2 40
Mast,	—	76	Drva trda, 4 metr.	—	7 30
Špeh svež	—	62	„ mehka, 4	—	5 —

Dobi se po najnižji ceni

brinovo zrnje

vsake teže

in kupuje po najvišjih cenah

hrastove ježice in češminjevo lubje

edino le pri

Josipu Leuzu

v Ljubljani, Šentpetersko predmestje.

Zmešane lase

kupuje

po najvišjih cenah

od 4½ kile počenshi, že od 1871. leta obstoječa trgovina z lasmi

Filip Weil

Dolní Kralovice (Unter-Kralowitz) na Češkem.

P. S. P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

poleg mesarskega mostu v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izbornih delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

 Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 20. februvarja 1897.

 Današnjemu listu je pridejan volilni oklic kandidata narodne stranke za V. kurijo na Kranjskem, g. Matije Kunca, krojaškega mojstra in hišnega posestnika v Ljubljani.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 23. januarja:	63, 24, 55, 56, 75.
Brno, dné 27. januarja:	46, 38, 70, 74, 4.
Trst, dné 30. januarja:	19, 17, 5, 39, 18.
Praga, dné 3. februvarja:	24, 3, 82, 6, 15.
Gradec, dné 23. januarja:	83, 65, 14, 75, 8.

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.*****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želódcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerihi slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi.*****

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vender uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugačala bo pa okus vsakomu.*****

Meni diši najbolje!

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prečiščena. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja: Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.

Č. g. volilcem in volilnim možem

v splošni V. kuriji na Kranjskem!

Odkar imamo vstavno življenje ni še bilo toliko naroda poklicanega k izvrševanju državljskih pravic, nego se bode to zgodilo letos ob priliki državnoborskih volitev. Po dolgem naporu priborile so si, doslej brezpravne mase ljudstva, pravico sodelovanja pri zakonodajstvu. Dne 10. marca stopilo bode torej na volišče, poleg starih volilcev, mnogo novih, kojih potrebe in nade se sučejo v drugačnem tiru, kakor so bile one dosedanjih volilcev.

Ni čuda torej, da je mnogo razgovorov o tem, kedo bode poslanec v novi peti kuriji. Kranjska dežela prikrajšana je, kakor vže mnogokrat o drugih prilikah tudi sedaj, kajti priznal se je novi peti kuriji jeden sam poslanec za vso deželo. Tim važnejša pa je ta volitev in č. g. volilcev dolžnost je, izbrati za to častno mesto tacega poslanca, ki bode po svojih izkušnjah in lastnostih porok, da bode zadoščal tudi opravičenim željam in tirjatvam novih volilcev v tej skupini.

Č. g. volilci! Brezdvomno ne bode majnkalo kandidatov za splošno kurijo. Ponujale jih Vam bodo razne stranke in politični tabori. Vam pa bode odločiti se za tistega moža, od katerega se morete nadejati, da bode zmožen vse volilce častno zastopati.

Ko se Vam bode odločiti za kandidata, ozirati se ne bode smeli samo na stranko, katera ga priporoča, marveč tudi na moža, katerega se Vam ponuja kot kandidata. V novem državnem zboru se utegne marsikaj premeniti; če pa hočemo, da se bodo spremembe vršile v pravi blagor ljudstva, je potrebno, da volimo vže izkušenega in značajnega moža kot poslanca. Njegovo dosedanje življenje in delovanje nam mora biti vže porok ljudoljubnega delovanja.

Ne kaže nam iskati nepoznanega moža, ki je v javno življenje še le sedaj ali pa v kratkem vstopil; ne kaže nam voliti moža, ki le teoretično morda pozna težnje ljudstva; ne kaže nam voliti moža, ki ne bi imel lastnih nazorov in utrjenega prepričanja; ne kaže nam voliti moža, ki se kakor slabotna veja vpogne viharju; ne kaže nam voliti moža, ki bi bil orodje drugih tajnih sil, katerih ne poznamo; — marveč voliti nam je moža lastnih mislij, utrjenih nazorov in blagega čutečega srca, — moža, ki je bedo in trpljenje delavskega ljudstva

vže od mladosti sam poskusil in ki je navzlic neugodnim silam ostal pogumen v trdem boju za obstanek; — moža, čigar zasebno in javno življenje se more delavskim stanovom stavljati v izgled in v posnemanje!

Voliti pa je v splošni kuriji tudi le tacega moža, ki ima za delavsko ljudstvo vže kaj zasluga; moža, ki ni šele danes, o priliki volitev, našel srca za ljudske težnje in napore; — moža, ki je vse svoje življenje in moči posvetil delavskim stanovom vže takrat, ko še ni bilo nade, da utegne njegovo delovanje donášati zaslužen vspeh.

Voliti nam je moža, ki se je v hujših časih kakor so danes upal stopiti v javnost za opravičene tirjatve delavnih ljudi; — moža, ki je na Kranjskem prvi posvetil vse svoje sile delavskemu ljudstvu in mu zvest ostal navzlic mnogih bridkih izkušenj v javnem in političnem življenju!

Č. g. volilci! Ko se je pričelo resno govoriti, kedo bi bil na Kranjskem mož, ki ima dejansko največ zasluga za delavske stanove, poleg teh pa tudi potrebne poslaniške lastnosti; — čulo se je iz vseh krogov le ime:

Matija Kunc.

Delovanje tega moža ni znano le ožjemu krogu njegovih sodrugov, kar je on storil ni ostalo svetu prikrito, naši časniki so več ko četrto stoletja priča njegovega delovanja in njegovo ime ni neznano nikomur, ki se je briga za težnje in borenje delavskih stanov v teku minulih petindvajsetih let!

Tem krogom ni treba opisovati delavnosti in nesebične požrtovalnosti Matije Kunca; pač pa hočemo življenje in delovanje tega moža v kratkih potezah naslikati širjemu narodu, da bode tudi ta spoznal, da si volilci splošne kurije boljšega zastopnika ne morejo izbrati, nego bi bil g. Matija Kunc kot državnoborski poslanec splošne kurije na Kranjskem.

Opisati življenje in delovanje tega moža potrebno pa je tudi zato, ker njemu samemu v tej kratki volilni dobi nikakor ne bode mogoče predstaviti se volilcem po vsej kronovini in pa zato, da bodo volilci sami sprevidili, da temu možu ni

treba šele sestavljati in razvijati posebnega programa, ker je njegov program obsežen vže sedaj v njegovem življenju in javnem delovanju.

Posneti hočemo pa iz njegovega življenja tudi vse tisto, kar pojasnuje njegov značaj in kar nam pokaže tiste lastnosti, katere nam je tirjati od poslanca, ki bode imel zastopati interese vseh, v prvi vrsti pa delavskih slojev ljudstva.

Matija Kunc rojen je bil leta 1853 v Logatecu na Notranjskem kot sin revnih kmetijskih starišev. Izvršil je tedanjo normalno šolo v Postojni kot prvi in najboljši učenec. Ustopil je tudi v ljubljansko gimnazijo, a ker ni imel nikogar, da bi zanj skrbel, zapustiti jo je moral že prvo leto, na kar je vstopil kot vajenec v neko malo grško trgovino v Trstu. Ker se mu je tam jako hudo godilo, zapustil je trgovstvo in se v svojem rojstnem kraju pričel učiti krojaškega rokodelstva. To učenje nadaljeval je od leta 1867—1869 v Ljubljani, in te vajenska leta bila so mu, kakor je prijateljem sam zatrjeval, — do tedaj še najsrečnejša v njegovi mladosti. Kako trpka mu je bila mladost, označuje nam ta okolnost najjasneje!

Leta 1869 vdeležil se je vže prvega shoda, na katerem se je ustanovilo prvo delavsko društvo na Krajskem, a koj potem odpotoval je kot rokodelski pomočnik v tujino.

Ko se je začetkom leta 1871 zopet vrnil v Ljubljano, pristopil je takoj v delavsko društvo, kjer je postal v kratkem kot 18letni mož načelnik društva in duša vsega delavskega gibanja na Krajskem.

Vže leta 1872 zastopal je slovenske delavce na Dunaju pri prvem sestanku zastopnikov vseh avstrijskih delavskih izobraževalnih društev in vže v istih letih ustanovil in organizoval je troje produktivnih delavskih zadrug; bil pa ob enem tudi marljivi organizator pri vseh humanitarnih napravah in pri bolniških blagajnah. Pomagal je tudi vtrditi, takrat še jako neugodno stanje novo ustanovljene požarne brambe v Ljubljani stem, da je kot načelnik z blizo 40 člani delavskega društva pristopil k požarni brambi, pri kateri je bil tudi v oni odborovi trojici, ki je organizovala podporno blagajno za požarno brambo.

Matija Kunc zanesel je mej kranjske delavce takrat še nepriznano idejo, da je dolžnost države pomagati na zakonodajalnem potu delavskemu ljudstvu, ker se mu z lastno močjo ni več mogoče rešiti iz takrat merodajnih manšesterskih okov.

Vže tista leta obsegal pa je delavski program tudi tirjatev splošne, tajne in direktne volilne pravice in precej poguma je trebalo, zastopati nazore, kateri so se takrat zvali za utopije. Delavsko gibanje bilo je v letih 1870—1874 pri nas še živahnejše nego sedaj; četudi se je sukalo večinoma le za zboljšanje gmotnega stanja delavcev.

Matija Kunc je pa vodil to gibanje vedno tako, da ni prišlo z zakoni navskriž in da je delavstvo tudi v drugih krogih pridobivalo simpatije. Kako ga je javnost vže takrat vpoštevala, kaže nam to, da ga je mestna občina Ljubljanska leta 1873 poslala na svoje troške v dunajsko svetovno razstavo, od koder je vže takrat priobčil v „Laibacher Zeitung“ poročilo o kranjskih izdelkih na svetovni razstavi.

Delavskemu gibanju se pa takrat še ni dopuščalo toliko svobode kakor sedaj in voditelju pretrpeti je bilo mnogo jako trpkih fizičnih in duševnih nepravil, katere niti ne omenjamo.

Leta 1874 stopiti je moral mej vojake, odkoder se je leta 1877 po častnem službovanju, — postal je računski podčastnik I. vrste, — zopet vrnil v Ljubljano. Še tisto leto osnoval je dve strokovni bolniški blagajni in leta 1878 zopet jedno produktivno delavsko zadrugo. Leta 1880 otvoril je svojo lastno malo obrt, ki se je kmalo povzdignila. In tukaj pripomnimo, da mej njegovimi strokovnimi sodrugi ni nikogar, ki bi smel trditi, da bi bil Matija Kunc v svoj lasten prid kedaj oškodoval ali poniževal dela svojih sodrugov.

Ko se je leta 1883 pričelo nekako gibanje v zboljšanje čedalje bolj propadajočega obrtništva, poprijel se je Matija Kunc z vso njemu lastno energijo zastopstva obrtnih interesov; jel je izdajati prvi slovenski obrtno-politični list „Obrtnik“, katerega je navzlic obilih lastnih skrbij in dela sam pisal in izdajal skoro štiri leta. Pisal je v istih letih tudi v „Slovenski Narod“ mnogo člankov, tikajočih se obrtnega in socialnega zakonodajstva, — in postal je kot tajnik duša kranjskemu obrtnemu društvu. Sodeloval je tudi pri znameniti spomenici, katera se je leta 1889 vložila na vlado in deželni zbor, in ki je provzročila omejitev obrtnega dela v ljubljanskih kaznilnicah.

Kot urednik „Obrtnika“ bil je leta 1888. pozvan na Dunaj, kjer se je vršila v državnem zboru enketa vsled predloga levičarjev, glede ustanove delavskih zbornic. O tej enketi priča stenografični zapisnik dotičnih sej; nam pa je iz tega objaviti le to, da je Matija Kunc vže takrat z vso odločnostjo odklonil ponudbo delavskih zbornic kot namestilo splošne volilne pravice. Znamenite so njegove besede, „da nikakor ni pravično dati volilno pravico le industrijalnim delavcem, marveč tudi kmetijskim delavcem, težakom in vsem samostojnim ljudem v mestih in na deželi.“ Splošna volilna pravica, — če bi bila tudi kako omejena, — rekel je pri tisti enketi, je pravilnejša reforma, nego vsakršni drugačni poskus“. Pri omenjeni enketi potegnil se je Matija Kunc tudi za takrat še maloštevilno krdelce krščansko-socialnih delavcev na enketo; dokazal je, kako da je liberalna stranka v teku njenega 20letnega gospodarstva prezirala vse opra-

vičene zahteve delavskega ljudstva in z neovrgljivimi dokazi obelodanil zvezo socialno-demokratskega vodstva z nakani združene levice. Vže pri tej enketi pa je tudi opomnil, da bi ostalo kranjsko obrtništvo v slučaju vpeljave delavskih zbornic, brez zastopstva, ker nima kranjska kupčijska in obrtniška zbornica pravice do volitve lastnega poslanca za državni zbor, katero pravico imajo skoro vse druge dežele.

Leta 1891 ponudila mu je narodna stranka mandat občinskega svetovalca. Isto je storila takrat tudi katoliško-narodna stranka. Matija Kunc odzval se je vabilu, izjavil pa odkrito, da mandata iz rok katoliško-narodne stranke ne more vsprejeti, ker se ne strinja z vsemi načeli stranke; če pa hočejo postaviti kot kandidate za mestni zbor v III. razredu samo obrtnike, umakne on rad svojo kandidaturo. Tega pogoja stranka ni sprejela in posledica je bil tisti ljuti boj pri mestnih volitvah, v katerem je naposled zmagala na vsej črti narodna stranka.

Ko se je bila leta 1893 sklicala velika obrtniška enketa v državnem zboru na Dunaju, vdeležil se je iste tudi Matija Kunc. Znano je še, kako odločno se je tam potegoval za pravice obrtnikov, kako jasno in določno je opravičeval njih zahteve. Značilno pa je to, da je tudi pri tej priliki, kar spričuje stenografski zapisnik vnovič, zahteval upeljavo splošne volilne pravice, z opomnjo, da taci enketi niti potreba ne bi bilo, ko bi po splošnih volitvah izvoljeni možje, katerim bi bile potrebe delavskih stanov znane, sedeli v državnem zboru.

Ko je leta 1893 grof Taffe predložil načrt za vvedbo splošne volilne pravice, kateri bi bil ljudskim in narodnim interesom mnogo bolj hasnil nego sedanja reforma, stavil je Matija Kunc kot občinski svetovalec v mestnem zboru ljubljanskem nujni predlog, da mestna občina ta načrt radostno pozdravi in mu pritrjuje; dostavil je tudi, da se bode morala enaka reforma izvršiti tudi pri deželno-zborskih in občinskih volitvah. Ta njegov predlog je v občinskem svetu z majhno premembo tudi obveljal.

Obrtnemu stanu pa je Matija Kunc tudi v materijelnem oziru mnogo koristil. Precejšno število narodnih obrtnikov nastalo je iz članov produktivnih delavskih zadrug. Njegovo delo je ustanovitev bolniške blagajne mojstrov za rokodelske zadruge

v Ljubljani. Načeloval je tudi zadruzi lastnega obrta in prvi rokodelec je on na Kranjskem, ki je z velikimi stroški in po trudapolnem delu izdal strokovne knjige tudi v slovenskem jeziku. Ustanovil je, potem ko je v proučevanje obiskal mnogo strokovnih šol na Nemškem, prvo strokovno šolo na Kranjskem, katera slovi, kakor tudi nemške izdaje njegovih strokovnih knjig, tudi izven meje naše dežele.

Vse dolgoletno delovanje Matije Kunca je bilo naperjeno na povzdigo duševnega in gmotnega stanja delavcev in obrtovalcev; v obrambo njihovih opravičenih interesov delal je kot govornik na mnogih delavskih in obrtniških shodih; jako veliko pa tudi, — in to pač jedino on, na literarnem polju. Tudi o potresni katastrofi nahajalo se je njegove ime mej člani pomožnega odbora in ker mu je bilo mogoče, se je potezal za trgovstvo in obrtništvo.

Bil pa je vedno nasprotnik edностранosti, poudarjajoč, da je delavstvo v tesni zvezi z drugimi stanovi, ki imajo enako delavstvu svoje opravičene nazore. Držal se je vedno stališča, da bode napredek gospodarskega položaja v naši deželi le takrat omogočen, kadar bodo vse stranke skupno delovale na gospodarskem polju.

S strogo narodnimi vprašanji se ni toliko pečal, a pokazal je večkrat, če je trebalo, da vé braniti tudi narodne pravice isto tako, kakor obrtniške. Znana mu je tudi vsa naša narodna politika, in da mu smemo v tem oziru zaupati, dokaže to, da je bilna shodu zaupnih mož leta 1894 izvoljen članom izvrševalnega odbora narodne stranke.

Č. g. volileci! Ko je katoliško-narodna stranka odklonila kompromis pri sedanjih državno-zborskih volitvah, ponudil je izvrševalni odbor narodne stranke kandidaturo v splošni kuriji g. Matiju Kuncu, četudi je bil uverjen, da razmere niso ugodne. Tej ponudbi pridružila so se tudi vsa obrtniška društva v Ljubljani in tudi obrtna zveza za Kranjsko, tako, da smemo reči, da g. Matija Kunc ni le narodni, temveč v pravem pomenu besede, tudi ljudski kandidat. Bodi mu nasprotnik v volilni borbi kedor hoče, resnica je, da boljšega zagovornika gospodarskih teženj vsega našega naroda splošna kurija ne more izbrati kakor njega.

Zjedinite se torej č. g. volileci in izvolite take volilne može, ki bodo na dan volitve oddali svoje glasove soglasno

gospodu Matiju Kuncu

rokodelskemu mojstru in hiš. posestniku v Ljubljani.

Ljubljana dne 5. svečana 1897.

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški,

načelnik izvrševalnega odbora narodne stranke.

Anton Klein,

podpredsednik trg. in obrt. zbornice, načelnik okrajne
bolniške blagajne; kot načelnik obrtniškega
volilnega odbora.

Pozor č. g. volilci!

V splošni ali V. kuriji imajo volilno pravico vsi avstrijski državljani, ki so spolnili 24. leto in ki bivajo 6 mesecev v volilnem okraju.

Somišljenikom treba je torej pravočasno paziti na to, da bodo poleg starih dosedanjih volilcev v volilni imenik vpisani tudi vsi novi volilci naše stranke.

Č. g. volilcem, ki bi v svrhu agitacije želeli prejeti predstoječi oklic v poljubnem številu, obrnejo naj se do načelnika obrtniškega volilnega odbora za splošno kurijo, gospoda

Antona Klein-a,

tiskarja v Ljubljani.